

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
MURSKA SOBOTA

Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota
Tel. 02 539 14 10, fax. 02 521 14 91
E-mail: tajnistvo@kgzs-ms.si
Internet: www.kgzs-ms.si

Datum: 16. 4. 2020

Nasvet 9: **Bolezni žit - rumenenje, rjavenje pšeničnih listov**

Na posevkih ozimnih žit se v zadnjem času vidno pojavlja rumenenje oz. rjavenje listov, katero vas kmetovalce skrbi. Lahko vas pomirimo, da tu ne gre za nobeno bolezen, ampak je ta pojav posledica prehitrih fizioloških sprememb. Suha zima brez snežne odeje, nizke temperature in precej mrzlega vetra je botrovalo temu, da pšenica spreminja barvo spodnjih listov. Le-ti so stari in odmirajo, kar pa ne pomeni, da je že prisotna bolezen. Pšenica je pokazala spremembe tudi z rumenimi pegami na listih - temu pojavu pravimo marmoriranost listov. Pri tem se ni potrebno ustrašiti, saj zaradi tega ni zmanjšan pridelek. Je le ene vrste lepotna napaka. Ob pojavu belih prevlek, belih kupčkov na spodnji strani listov, pa je potrebno podrobno pregledati posevke žit in se odločiti za enega izmed fungicidov za zatiranje plesni. Če seveda najdete bolezen na več kot polovici rastlin. Začnejo pa se pojavljati tudi rje (tudi rumena rja), pegavosti – potrebno je pregledati posevke, se prepričati katera bolezen je prisotna in uporabiti (ob primerni temperaturi zraka) enega od registriranih fungicidov, ki jih lahko najdete na spletni strani KGZS-zavod MS (<http://www.kgzs-ms.si/wp-content/uploads/2020/03/fungicidi-in-insekticidi-v-%C5%BEitih-2020.pdf>).

Rumena rja - Znaki bolezni se kažejo v obliki majhnih oranžno rumenih skupkov spor, ki se podaljšujejo in združujejo v nekaj vzporednih vrst na listni ploskvi, kjer opazimo dolge rumene vzporedne proge. V primerjavi z ostalimi rjami se razvije pri precej nižjih temperaturah (10 - 15°C) v mesecu aprilu ali maju. Zatiramo jo, ko se razvije na treh najvišjih listih pri 5 do 10 % rastlin. Od drugih vrst rj se rumena rja zelo dobro razlikuje, ker oblikuje rumena ležišča poletnih trosov, ki so resnično pomarančasto rumena. Rumena rja se poleti zadržuje na samosevni pšenici, na travah in jeseni spore okužijo mlado pšenico. Prezimi v obliki poletnih spor ali micelija, ki prenese do – 15°C, raste pa opri temperaturah od 1 do 5°C. Spore kalijo že pri 2 – 3 °C in okužujejo pšenico v mesecu marcu. Okužbe z rumeno rjo ugotovimo prej kot okužbe s pšenično rjo. Če se temperatura dvigne, se tudi razvoj rje upočasni, lahko se celo ustavi. Ker dobro prenaša nizke temperature, se v jesenskem času namnoži in se potem v spomladanskem času ob zanj ugodnih pogojih hitro širi. Zelo nevarna je lahko tudi za jara žita, še posebej, če so posejana kje v bližini. Pazljivi moramo biti in večkrat pregledati posevke. Lahko se prenaša tudi preko zračnih tokov. Glive so zelo variabilne in se hitro prilagajajo ter ustvarjajo nove različice ter izzovejo rezistentnost (odpornost) sorte pšenice. Še posebej se rumena rja (in tudi ostale rje) pojavljajo na posevkih, kjer je precej dušika, kjer so gostejši posevki in seveda nižje temperature in vlažno vreme.

Pozorni bodite tudi na pojav listnih uši in odraslih hroščev rdečega žitnega strgača. Ob množičnem pojavu je potrebo uporabiti kontaktni insekticid, registrirane najdete na spletni strani KGZS-zavod MS (<http://www.kgzs-ms.si/wp-content/uploads/2020/03/fungicidi-in-insekticidi-v-%C5%BEitih-2020.pdf>).

Pripravila: Metka Barbarič, KGZS-zavod MS